

«تولید» و «مهار تورم» کلید رشد اقتصاد کشور

تحقق شعار سال ۱۴۰۲ چگونه میسر می‌شود؟

محسن موسوی زاده

گزارش تحلیلی

رهبر معظم انقلاب، سال ۱۴۰۲ را سال «مهار تورم، رشد تولید» نام‌گذاری کرده‌اند. ایشان در سخنانی در روز ابتدایی سال در حرم مطهر امام رضا^(ع)، به موضوع ضرورت مهار تورم اشاره کردند و فرمودند: «من با درنظر گرفتن همه این جهات به خصوص موضوع تورم به عنوان مشکل اصلی و همچنین تولید به عنوان یکی از کلیدهای نجات کشور از مشکلات اقتصادی، شعار سال ۱۴۰۲ را «مهار تورم و رشد تولید» اعلام می‌کنم. «این نام‌گذاری درحالی است که بانک مرکزی نرخ تورم سال ۱۴۰۱ را برای مناطق شهری ایران ۵.۴۶ درصد اعلام کرده که ۳۰ درصد از نرخ تورم سال ۱۴۰۰ بیشتر است. بررسی‌های معاونت بررسی‌های اقتصادی اتاق بازرگانی تهران نشان می‌دهد در چهار سال‌پیاپی منتهی به‌سال ۱۴۰۱، یعنی ازفاصله‌زمانی سال۱۳۹۸ تا ۱۴۰۱، نرخ تورم در اقتصاد ایران بیش از ۴۰ درصد بوده وبیشترین مدت ماندگاری راهم در این دوره داشته است.

● وضعیت سرمایه‌گذاری

همچنین، آمارهای منتشرشده نشان می‌دهد که تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به‌تولید ناخالص داخلی که در سال ۱۳۹۰ بیش از ۲۶ درصد بوده، درروندیکاهشی به‌کمتر از ۱۹۰کنون خودش را به‌صورت است. کاهش نرخ سرمایه‌گذاری نه تنها موجب می‌شود ظرفیت جدید برای رشد اقتصادی فراهم نشود، بلکه ممکن است به‌آستانه‌ای برسد که حتی ظرفیت‌های مولد فعلی نیز مستهلک و فرسوده‌شود. به‌عنوان مثال، کم توجهی به حوزه سرمایه‌گذاری در حوزه انرژی در دهه ۱۹۰، اکنون خودش را به‌صورت کمبود انرژی در تابستان و زمستان نشان می‌دهد. همچنین، نسبت تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در ماشین آلات به‌تولید ناخالص داخلی در سال ۱۳۹۰ بیش از ۱۰ درصد بوده است و درروندیکاهشی به‌کمتر از ۷ درصد رسیده است. این آمارها نشان می‌دهد که اکنون یکی از مهم‌ترین الزامات برای گام برداشتن در مسیر رشد و توسعه اقتصادی در دهه پیش‌رو، جبران کاستی‌های حوزه اقتصاد در دهه ۹۰ از طریق اقدامات لازم برای کنترل تورم و بسترسازی برای رشد تولید است. اما چگونه می‌توان به این اهداف دست یافت و از طرفی، در این مسیر گرفتار راهکارهای کوتاه‌مدت نشد؟

● رشد نقدینگی

از عوامل مؤثر در افزایش نرخ تورم، میزان رشد نقدینگی است. براساس آمارهای اعلام شده، نقدینگی موجود در اقتصاد ایران در دهه ۹۰ بیش از یازده برابر رشد کرده و همین مسئله سبب رشد تورم شده است. براساس آمار بانک مرکزی، نرخ رشد دوازده ماهه نقدینگی از ۳۹.۸ درصد سال ۱۴۰۰ به ۳۴.۱ درصد سال گذشته کاسته شد؛ باین‌حال همچنان نرخ رشد نقدینگی در کشور زیاد بوده است و باید با برنامه‌ریزی مناسب، زمینه‌ای

برای کاهش بیشتر این نرخ فراهم شود. از موارد مهمی که می‌تواند در کاهش نرخ نقدینگی مؤثر باشد، توجه به انضباط بخشی به بودجه کشور، اضافه نشدن بار تعهدات مالی به بودجه کشور در مجلس و کاهش بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی است که می‌تواند سبب کنترل رشد نقدینگی شود.

● بحران بدهی

افزایش بدهی‌های دولت از عواملی است که سبب رشد تورم در دهه ۹۰ شده است. نوسانات درآمد‌های نفتی عامل اصلی ایجاد بدهی‌های دولت است، به‌گونه‌ای که با افزایش درآمد‌های نفتی، تعهداتی برای دولت ایجاد می‌کنیم تا بعد از نوسانات و کمبود درآمد‌های نفتی، تعهدات همچنان در جای خودش باقی بماند و بدین ترتیب، بدهی ایجاد می‌شود و ادامه پیدا می‌کند. این مسئله در دهه ۸۰ و همچنین در سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۶ اتفاق افتاد که نتیجه آن رشد بدهی در سال‌های کاهش درآمد‌های ارزی بود. از راهکارهای حل این مشکل، تلاش برای تنوع بخشی به درآمد‌های ارزی کشور از طریق کاهش اتکا به درآمد‌های نفتی است. به‌بود رابطه اقتصادی با کشورهای همسایه و بازاریابی برای کالاهای ایرانی در سایر کشورها از طریق دیپلماسی اقتصادی از جمله راهکارهایی است که می‌تواند به کاهش بحران بدهی منجر شود. در دو سال گذشته دولت سیزدهم اقدامات مؤثری برای توسعه دیپلماسی اقتصادی با کشورهای همسایه انجام داده است، اما به نظر می‌رسد این روند برای بهبود شاخص‌های اقتصادی کشور در امسال باید سرعت بیشتری بگیرد.

● تورم انتظاری

یکی از محرک‌های مهم رشد تورم در کوتاه‌مدت، تورم انتظاری شکل گرفته در جامعه است. تورم انتظاری در واقع انتظاری است که فعالان اقتصادی جامعه از رشد قیمت‌ها در آینده دارند. به‌عنوان مثال اگر جامعه تصور کند که امسال قیمت خودرو یا مسکن قرار است افزایش زیادی داشته باشد، این مسئله می‌تواند رشد قیمت‌ها را تشدید کند. از مواردی که در مسئله کاهش انتظارات تورمی وجود دارد، بهبود فضای کسب و کار در کشور است. هر چقدر که فعالان اقتصادی چشم‌انداز بهتری از وضعیت اقتصادی کشور داشته باشند، این مسئله می‌تواند به رشد بیشتر نرخ سرمایه‌گذاری در کشور و کاهش تورم انتظاری کمک کند. در این میان، برخی تصور می‌کنند که می‌توان صرفا با مالیات بر بازارهای غیرمولد و محدودسازی آن‌ها، تورم انتظاری در کشور را کنترل کرد. باین‌حال، این نکته در این گزاره نادیده گرفته می‌شود که تا زمانی که فضای کسب و کار بهبود نیابد، این راهکارها نه تنها نمی‌توانند به کاهش نرخ تورم کمک کنند، بلکه در عمل، سرعت خروج سرمایه از کشور را افزایش می‌دهند.

● تولید و تخریب خلاق

درآمد‌های نفتی و تعرفه‌های زیاد واردات در دهه‌های گذشته، همواره سبب شده است در عمل، برخی

تولیدات ایران نتوانند آن گونه که باید خودشان را در بازارهای جهانی تطبیق دهند. همین مسئله موجب شده است امروز در برخی صنایع مانند خودروسازی شاهد تولیداتی باشیم که فقط به دلیل محدودیت‌های واردات و دسترسی به منابع بانکی بتوانند به حیات خود ادامه دهند، اما این وضعیت فقط به‌دفعار تر شدن آن‌ها و تبدیل این صنایع به باری بر اقتصاد کشور منجر شده است. اکنون زمان آن رسیده است که نقشه راه جدیدی متناسب با بازارهای جهانی و آینده پیش‌رو برای صنایع ترسیم کنیم. در واقع، راه حمایت از تولید از تغییر راهبرد صنعتی کشور از «جایگزینی واردات» به «تولید صادرات محور» می‌گردد.

● ثبات بخشی به شاخص‌ها

نوسان نرخ دلار و کاهش ارزش پول ملی، صدور بخشنامه‌های متعدد و متضاد و ممنوعیت‌های ناگهانی صادرات برخی کالاها بدون مشورت با بخش خصوصی در عمل موجب شده است فضای تصمیم‌گیری برای تولیدکنندگان سخت شود. به‌عنوان مثال، بسیاری از تولیدکنندگانی که محصولات صادرات محور دارند، می‌گویند رشد نرخ دلار و در نتیجه گرانی مواد اولیه موجب شده است آن‌ها نتوانند قراردادهای بلندمدت با مشتریان خارجی‌شان منعقد کنند. این درحالی است که کشورهای رقیب به دلیل نرخ تورم اندک در بازارهای صادراتی، قراردادهای بلندمدت منعقد می‌کنند و صادرکنندگان ایرانی را به حاشیه می‌رانند. براین اساس، یکی از راهکارهای مهم برای حمایت از تولید، تلاش برای ایجاد ثبات در شاخص‌های کلان اقتصادی است. در این میان، یکی از سیاست‌های مؤثری که می‌تواند به افزایش ظرفیت تولید بنگاه‌ها و افزایش انگیزه سرمایه‌گذاری

کمک کند، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های عمومی، توسعه بازارهای مالی، اصلاح نظام بانکی، بهبود محیط کسب و کار، جذب سرمایه‌گذاری خارجی و رفع موانع تعاملات با بازارهای جهانی است.

● واگذاری امور به بخش خصوصی

یکی دیگر از راهکارهایی که برای مهار تورم و رشد تولید ضروری است، واگذاری امور به بخش خصوصی است. این جمله معروف میلتون فریدمن اقتصاددان که «اگر مدیریت یک بیابان یا شن‌زار را به بخش دولتی واگذار کنید، بعد از پنج سال با کمبود شن روبه‌رو می‌شوید»، نشان می‌دهد که سال‌هاست در دنیا این اصل که دولت نمی‌تواند تولیدکننده خوبی باشد، به اصلی پذیرفته شده تبدیل شده است. واگذاری امور به بخش خصوصی موجب افزایش بهره‌وری در اقتصاد می‌شود و همین مسئله زمینه‌های رشد تورم را از بین می‌برد. علاوه بر این، رشد بهره‌وری توسط بخش خصوصی، فضای افزایش میزان سرمایه‌گذاری را هم فراهم می‌کند.

● حمایت از مصرف‌کننده

رکود اقتصادی به دلیل کاهش قدرت خرید مصرف‌کنندگان، از جمله عواملی است که می‌تواند موجب ضربه خوردن تولید شود. در زمان‌هایی که تورم افزایش می‌یابد، میزان مصرف خانواده‌ها کاسته و همین مسئله موجب می‌شود واحدهای تولیدی مجبور شوند با کمتر از میزان ظرفیت واقعی به فعالیتشان ادامه دهند. برنامه ریزی برای افزایش قدرت خرید مصرف‌کنندگان مانند ایجاد برنامه‌هایی برای خریدهای اعتباری، از جمله راهکارهایی است که می‌تواند موجب حمایت از تولید در کشور شود.

مسئولیت «مهار تورم و رشد تولید» بر عهده مدیران اجرایی است

روابط عمومی استانداری| استاندار خراسان رضوی گفت: انتظار ما از دستگاه‌های دولتی استان، انجام طرح‌های تحولی است. یعقوبعلی نظری افزود: وظیفه امروز ما، بازکردن گره از زندگی مردم است و این امر به‌جز با اعمال مدیریت جهادی و تحولی میسر نمی‌شود. او از مدیران اجرایی استان خواست تا برنامه تحولی‌شان را مبتنی بر اسناد بالادستی اجرا کنند و منتظر و معطل نگذارند و افزود: بناس‌ت با دیدگاه تحولی کار را بپذیریم، نه با رکود و انتظار بازنشستگی. استاندار با تأکید بر شعار سال مبنی بر «مهار تورم و رشد تولید، گفت: اگر ابزارهای مهار تورم را کنترل کنیم، به افزایش رشد اقتصادی می‌رسیم و مسئول این امر، ما و شما مدیران دستگاه‌های اجرایی هستیم.

اشتغال ۲۱۰۰ نفر با تسهیلات امید

ایرنا| مدیر صندوق کارآفرینی امید خراسان رضوی گفت: این صندوق در سال ۱۴۰۱ با پرداخت تسهیلات توانست برای ۲ هزار و ۱۰۴ نفر در این استان اشتغال ایجاد کند. امین خوش‌قامت افزود: سال گذشته بیش از ۴ هزار و ۴۲۱ میلیارد و ۳۶۶ میلیون ریال اعتبار به صندوق کارآفرینی امید خراسان رضوی اختصاص یافت که از این میزان تاکنون بیش از ۳ هزار و ۴۰۵ میلیارد و ۴۰۱ میلیون ریال تسهیلات بابت ۲ هزار و ۱۷۱ فقره پرونده پرداخت شده است.

پیش‌بینی ۲۳۰ کارشناس از بازارها

فردای اقتصاد| بانظرسنجی از ۲۳۰ کارشناس و تحلیلگر اقتصادی، جویای روند بازارهای سرمایه‌ای در سال ۱۴۰۲ شدیم. در این نظرسنجی جامع از کارشناسان پرسش شد «برپایزه‌ترین بازار در سال ۱۴۰۲ کدام است»، حدود ۷۷ درصد شرکت‌کنندگان در نظرسنجی معتقدند که بورس، بازار برنده سال ۱۴۰۲ خواهد بود. پس از آن، بازار ارز رتبه دوم را در اختیار گرفت، اما فقط توانست رأی ۱۰ درصد شرکت‌کنندگان را به خودش اختصاص دهد. همچنین، حدود ۳۹ درصد شرکت‌کنندگان در نظرسنجی، معتقد بودند نرخ ارز اثرگذارترین متغیر بر بورس سال ۱۴۰۲ خواهد بود.

۱۰۲م

مدیرکل امور اقتصادی و دارایی استان خراسان رضوی گفت: ۱۰۲ ملک برای مولدسازی از ابتدای این طرح در خراسان رضوی به ارزش بیش از ۱۰ هزار میلیارد تومان به‌هیئت ارزیابی معرفی شده است. رضا خواجه‌نائینی با اشاره به اینکه این املاک رادستگاه‌های مختلف استانی معرفی کرده‌اند، افزود: از اقدامات مهم اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان خراسان رضوی، راضی‌کردن دستگاه‌ها برای در اختیار قراردادن املاک مازادشان بود. وی ادامه داد: در بیش از پنج سال گذشته، ۲۵۰ میلیارد تومان از املاک مازاد دستگاه‌های مختلف معرفی شده بود و این درحالی است که از ابتدای سال گذشته تا قبل از ابلاغ مصوبه مولدسازی، ارزش املاک معرفی شده به حدود ۶۰۰ میلیارد تومان رسید.

۸ تن

ایسنا| مدیر تعاون روستایی خراسان رضوی گفت: اتحادیه شرکت‌های تعاون روستایی استان به مناسبت ماه مبارک رمضان ۱۴۰۲ هشت تن خرمای مضافتی توزیع کرد. آرش آوان اظهار کرد: در اسفند سال گذشته با برنامه‌ریزی و پیش‌بینی، اتحادیه شرکت‌های تعاون روستایی استان بیست تن خرمای مضافتی درجه یک برای ماه مبارک رمضان تأمین و ذخیره کرده بود تا در ماه مبارک رمضان باقیمت مصوب به مردم عرضه شود.

۲۷۱۴ تن

ایرنا| مدیرکل دام‌پزشکی خراسان رضوی گفت: ۲ هزار و ۷۱۴ تن گوشت قرمز در استان از نیمه اسفند پارسال تاکنون در استان تولید شده است. جواد اعلمی افزود: این میزان گوشت قرمز از کشتار ۱۲۰ هزار و ۵۰۸ رأس دام سبک‌وسنگین در کشتارگاه‌های استان به‌دست آمده است. وی ادامه داد: ۱۶۰۰ تن از این میزان گوشت ناشی از کشتار دام سبک وبقیه گوشت دام سنگین است. همچنین، از مجموع کشتار در بخش دام سبک، ۳۲ رأس به‌وزن ۶۰۹ کیلوگرم و در دام سنگین، ۲۰ رأس به‌وزن ۳ هزار و ۲۰ کیلوگرم به دلیل مشکلات تشخیص داده‌شده در این مدت، ضبط و معدوم شدند.

تورق اقتصادی

سواد اقتصادی برای همه

نویسنده: عادل ریوندی

امروزه دانش وسواد اقتصادی برای همه افراد جامعه بسیار مهم است. شما می‌توانید یک سرمایه‌گذار در بازارهای مالی یا یک مدیر یا یک تاجر یا یک مغازه‌دار یا حتی یک خانه‌دار باشید. سواد اقتصادی به شما کمک می‌کند که محیط پیرامونی‌تان را دقیق بشناسید و بتوانید به‌درستی تصمیم‌گیری کنید. پس این کتاب برای قشر خاصی نیست، برای همه مردم است. هرکسی در جامعه هر روز با اقتصاد سروکار دارد. پس احتیاج به دانش اقتصادی بر هیچ‌کس پوشیده نیست. حال، این کتاب به شما کمک می‌کند که مفاهیم اقتصادی را به زبان ساده بیاموزید. این کتاب بسیار ساده و روان نوشته و در آن سعی شده است از اصطلاحات تخصصی علم اقتصاد استفاده نشود. بنابراین، هر شخصی می‌تواند با هر سطح دانشی، مفاهیم را به‌سادگی یاد بگیرد. این کتاب بیشتر براساس مفاهیم اقتصاد کلان نوشته و در آن سعی شده است آمارهای رسمی نیز گنجانده شود.

شماره ۲۳۰
شماره ۲۳۰
شماره ۲۳۰

۰۹

الزامات تحقق «مهار تورم، رشد تولید»

اما این روند باید توسعه یابد و سرعت بگیرد.

برای ترسیم هرچه بهتر چشم‌انداز ۱۴۰۲ باید روابطمان را با کشورهای همسایه بهبود ببخشیم و سطح تعاملمان با دنیا را ارتقا دهیم و به قوانین و مقررات حاکم بر روابط بین‌الملل وفادار باشیم و آن‌ها را بپذیریم. توجه به این مباحث، یک پیش‌شرط است. بانک‌های مرکزی در همه دنیا سازمان‌هایی مستقل از دولت هستند و در حقیقت، دولت‌ها نمی‌توانند به‌صورت آزاد در فعالیت بانک مرکزی مداخله کنند، اما این موضوع در کشور ما مصداق ندارد. چاپ بدون پشتوانه پول، تعیین نرخ بهره و رشد نقدینگی از عواملی است که اگر بانک مرکزی به آن‌ها توجه نکند، تورم مهار نخواهد شد. قوانین مخل کسب‌وکار از موانع جدی در مسیر پیشرفت فعالیت‌های اقتصادی هستند. ایرادهای فراوانی به قانون کار، تأمین اجتماعی، مالیات، قوانین گمرکی، مقررات صادرات و واردات وارد است که این مسائل بر کاهش انگیزه‌های سرمایه‌گذاری اثرگذار است. قانون کار معایبی از لحاظ به‌کارگیری نیروی کار و قطع رابطه کاری دارد.

همچنین، ایرادهایی به مواد ۲۸ و ۲۸ قانون

تأمین اجتماعی وارد است. علاوه بر این، مطالبات غیرمنطقی این سازمان از فعالان اقتصادی در باره دریافت حق بیمه از خریده‌ها، حوزه حمل‌ونقل و بیمه بیکاری نیز مشاهده می‌شود.

علاوه بر خلأ قانونی، گاهی قوانین موجود نیز به‌خوبی اجرا نمی‌شود. به‌عنوان مثال، در ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، مبحث خسارت ناشی از قطع برق و گاز مطرح است که براساس این ماده، اصلا نباید قطع گاز و برق صنایع در اولویت باشد، اما متأسفانه به این قضیه توجه نمی‌شود و حتی پیشنهاد شده است در صورت قطع‌شدن گاز صنایع با نظر شورای تأمین استان، خسارت این اتفاق به صنایع پرداخت شود که متأسفانه هیچ اقدامی در این‌باره صورت نگرفته است.

امروز فناوری‌های ما با فناوری‌های رایج دنیا بسیار فاصله‌داره. دوسه‌سال است که رشد سرمایه‌گذاری در این حوزه منفی شده و به بیان دیگر، استهلاک‌مان بیش از سرمایه‌گذاری است و نمی‌توانیم در بازار

احمد آذینی، رئیس‌ هیئت‌رئیس‌ه مدیران صنایع خراسان

یادداشت

تحقق شعار «مهار تورم، رشد تولید» در گرو هدف گذاری دقیق و کمی است. درواقع، پس از طرح شعار سال از سوی رهبر معظم انقلاب، مسئولان ذی‌ربط باید در راستای عملیاتی‌شدن آن، هدف گذاری کنند تا به نتیجه مدنظر دست یابیم. در این بین، مسیر تحقق شعار و وظایف و تکالیف دستگاه‌های مربوط باید مشخص باشد. علاوه بر این، باید دستاوردهای شعار سال قبل را ارزیابی کنیم. نکته مهم آن است که دستاوردها باید مستند و کمی باشد. درباره افزایش تولید، باید در وهله نخست به اثرگذاری حوزه خدمات در درآمد ملی بسیاری از کشورها توجه کرد. بنابراین، منظور از افزایش تولید، صرفا تولید صنعتی نیست، بلکه بحث نرم افزار و خدمات نرم افزاری نیز باید در توسعه تولید مدنظر قرار بگیرد. در این راستا، به بحث هوشمندسازی و استفاده از هوش مصنوعی نیز باید بیش از پیش توجه شود. بسترسازی برای تحقق شعار سال نیازمند آرامش در فضای داخلی و تعامل مثبت با کشورهای همسایه و جهان است که البته به‌نظر می‌رسد زمینه‌سازی در این زمینه آغاز شده است؛